

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

88 Respuitur clerus opus ecercens, & avarus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

C. VII. § In libertate ecclesia tuatur libertas.

Item ex concilio Agathensi, c. 29.

Libertus a legitime a dominis suis factus, ecclesia, si necessitas exegerit, utatur: quos si quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare praesumpserit, ab ecclesia repellatur.

C. VIII. § A sacerdotibus defendatur libertas, ne in servitutem revocentur.

Item ex concilio Toletano 4, c. 71.

Liberti, qui b. a quibuscumque manumissi sunt, & ecclesie patrocinio condemnati existunt, sicut regulam antiquorum Patrum constituerunt, sacerdotali defensione a cuiuslibet insolentia protegantur, sive in statu libertatis eorum, sive in peculio, quod habere non sciunt.

C. IX. § Expositus defendat ecclesia, si quis eorum calumniator extiterit.

Item ex concilio Arelateni secundo, c. 32.

Si expositus ante ecclesiam cuiusvisque fuerit miseracione collectus, contestationis ponat d. epistolam, ut si is, qui collectus est, intra decem dies quasvis agnitionem non fuerit, securus habeat, qui collegit. Sane, qui post praedictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, ecclesiastica districtione damnabitur, sicut Patrum sanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII

Roborentur ergo clerici cupiditate negotia suscipere, non pietate curam viduis, & orphanis impendere.

C. I. § De eodem.

Unde Melchisedes i. Papa.

Decevit e sancta synodus nullum deinceps clericum aut possessiones condacere, aut negotiis secularibus se miscere, nisi propter curam pupillorum, [& orphanorum] ac viduarum, aut si forte Episcopus civitatis ecclesiasticarum rerum sollicitudinem habere precipiat. Vbi liquidum patet quia alia sunt negotia secularia, alia ecclesiastica. Nonne Moyses g. in saeculo erat, cum crebro tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione captus, foris infirmantium negotiis urgebatur? & infra. Sic & Iacob b. ascendentes & descendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores ecclesie non solum Deo contemplando superna appetunt, sed deorum quoque ad membra illius miserando descendunt. Et Domini facerdotum horum facta imitantur, & se custodiunt, & subditorum onera portant.

1. § Melchisedes] Caput hoc habetur in scripto de primitiva ecclesia & mansuetudine Constantini, quod in antiquis conciliarum voluminibus continetur sequitur post decreta Melchisedes (quarvis in recentioribus conciliis nonnulla varientur) sit interpositum & ex illa conjunctio fortasse saluberrima, ut hoc quoque scriptum olim decreta Melchisedes adnumerari, sicut nona esset, cum tamen in eo de Niceno concilio, & alii, qui post Melchisedes gesta sunt, mentio fiat: quod excipit ad futuram. infra 12. questione: 1. apparere.

C. II. § De eodem.

Item Gelasius Papa ad Episcopos per Lucaniam, cap. 17.

Consequens: est, ut illa quoque de Piceni partibus

a. Ivo part. 3. cap. 119. & p. 6. cap. 51. Pann. 12. c. 52. b. Burch. 12. c. 114. Ivo p. 6. cap. 46. & p. 16. c. 12. Pann. 12. c. 53. lib. 6. cap. 14. c. coner. Velfen. c. 3. Burch. 12. c. 201. Ivo p. 3. c. 52. Polygl. 12. tit. 12. d. al. ponatur epistola: e. In scripto de primitiva ecclesia & mansuetudine Constantini ex concilio Chalcedoni. cap. 3. Et ab ista ista dicitur fore ab omnibus manuscriptorum. g. Exod. 23. h. Gen. 22. i. Concil. Aquilensium, cap. 53. 14. quae 4. c. clericorum. Polygl. lib. 4. tit. 12.

nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non pretereunda putarem: id est, plurimos clericorum negotiationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere, a nullo pudore cernentes Evangelicam seditionem, qua ipse Dominus b. negotiatores e templo verberatos flagellis asseritur expulsi, nec Apostoli verba recolentes, quibus ait e. [Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.] Falsam d. quos; David furda dissimulantes aure, cantantem. [Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Proinde huiusmodi aut ab indignis posthac quasibus noverint abstinendum, & ab omni cuiuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate cessandum: aut in quocumque gradu sint positi, mox a clericalibus officiis abstinere cogantur: quoniam domus e. Dei, domus orationis & esse debet, & dici, ne per officia negotiationis potius sit latronum spelunca.

C. III. § In sacris ordinibus constitutus secularis curam assumere non debet.

Item ex septimo canone Apostolorum.

I. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus nequaquam secularis curas assumat, sin aliter, deiciatur.

C. IV. § Episcopus secularibus causis occupari non debet.

Item Gregorius Romano defensori, l. 8. epist. 11.

Relatum e. est ad nos reverendissimum Fratrem nostrum Basilium Episcopum, velut unum de laicis in causis secularibus occupari, & praetoris inutiliter deservire. Quae res quoniam & ipsum vitem reddidit, & reverentiam sacerdotalem annihilat, statim ut experientia tua hoc praecipit susceperit, cum ira ad reverentiam disticta executione compellat, quatenus ei illicite infestente quinque diebus sub qualibet excusatione immorari non liceat: ne si quolibet modo cum ibidem amplius moram habere permiseris, cum ipso apud nos graviter incipias esse culpabilis.

C. V. § Testamentorum tuitionem, & curam rei familiaris Episcopus non suscipiat.

Item ex concilio Castiginiensi 4. c. 11.

II. Episcopus b. tuitionem testamentorum non suscipiat.

C. VI. § De eodem.

Item ex eodem, c. 20.

III. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed lectioni, & orationi, & verbi Dei praedicationi tantummodo vacet.

C. VII. § De eodem.

Item ex eodem, c. 17.

IV. Episcopus i. gubernationem viduarum, & pupillarum; ac peregrinorum non per seipsum, sed per Archiepiscopum, aut per archidiaconum agat.

C. VIII. § Rationum causas clericus suscipere non debet.

Item Gregorius Quarto ex praefecto, epist. 30. lib. 10.

I. Nutile, & valde laboriosum est, hominem literatum, rationum causas assumere, & in eis se, quod non expedit, obligare.

C. IX. § Evitendus est clericus negotiator.

Item Hieronymus ad Nepotianum de vita clericorum.

Negotiatorem clericum, & ex inope divitem, ex ignobili gloriosum quasi quandam pestem fuge.

a. al. imitare. b. Math. 23. c. 2. Tim. 2. d. Psal. 70. vide infra quoniam. e. Luc. 19. f. ne officina negotiationis, & spelunca potius sit latronum. orig. g. Anf. 16. c. 179. h. Polygl. 1. 4. tit. 12. i. Polygl. ibid.

C. X. ¶ Clerico negotiari non licet. Item Augustinus in libro questionum veteris, & novi Testamenti, cap. 127.
Fornicari a omnibus semper non licet, negotiari vero aliquando licet, aliquando non licet. Antequam enim ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari: facto jam, non licet.

C. XI. ¶ De eodem. PALEA. [Item Ioannes Chrysostomus super Mattheum, [id est, Auditor operis imperfecti, tom. 3, ad c. 21, Matth.]
Eliciens b Dominus vendentes & ementes de templo, significavit, quia homo mercator vix, aut nunquam potest Deo placere. Et ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si voluerit esse, proiciatur de ecclesia Dei, dicitur propheta c. [Quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere vultus, & se commendare, sine malitioso esse non potest: necesse est enim ut isti male loquatur de illo, & illi male de isto. sic qui emit, & vendit, sine mendacio & perjurio esse non potest. ¶ *Paulo interpellat.* ¶ Sed est nec stabilis substantia eorum, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim si triticum, aut alius d tale cerealium in cribro: dum huc & illuc iactatur, grana omnia paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi sterces solum, sic de substantia negotiatorum novissime nil remanet, nisi solum peccatum. Sed omnes homines videntur esse mercatores. Offendam ergo, quis non est negotiator, ut qui talis non fuerit, cum intelligas esse negotiatorem. Qui quicquid rem comparat, non ut ipsam rem integram & immutatam vendat, sed ut materia sibi sit inde aliquid operandi, ille non est negotiator. Qui autem comparat rem, ut ipsam ipsam integram & immutatam dando lucratur, ille est mercator, qui de templo Dei ejicitur. Unde super omnes mercatores plus maledictus est usurarius. Ipse namque rem datam a Deo vendit, non comparatam, ut mercator, & post foenus rem suam repetit, tollens aliena cum suis, mercator autem non repetit rem venditam. Ad hoc dicit aliquis. Qui agrum locat, ut agrariam recipiat, aut domum, ut pensiones recipiat, nonne est similis ei, qui pecuniam dat ad usuram? Absit. Primum quidem, quoniam pecunia non ad aliquem usum disposita est, nisi ad emendum. Secundum, quoniam agrum habens arandum, quoniam pecunia non ad usum capis. Tertio ager vel domus utendo veterascit. Pecunia autem cum fuerit mutata, nec minuitur, nec veterascit. [Et mensas nummulariorum subvertit.] Pecunia spiritus aliter homines intelliguntur, quia sicut nummia habet charagma Caesaris, sic homo habet charagma Dei. Et quemadmodum solidus, qui non habet charagma Caesaris, reprobus est, ira & homo, qui non ostendit in se imaginem Dei, reprobus estimatur. Unde Esaias e dicebat ad Hierusalem. [Pecunia tua reproba est, caupones tui miscent vinum cum aqua, &c.] Ideo ergo mensas nummulariorum evertit, significans, quia in templo Dei non debent esse nummi, nisi spirituales, id est, qui Dei imaginem non diaboli portant. Aut certe mensas nummulariorum, sacerdotum dicit scripturas. Nono enim Testamento succedente priori, evertit sunt scripturae illorum.
 ¶ Haec Palea (quemadmodum & sequens) est in aliquot vetustis exemplaribus, in quibus Palea raro habetur. Est autem sumpta ex auctore operis imperfecti [cujus multa sententiae, partim a Ivo p. 1, c. 29, Pauli. 1, c. 26. b Paulo aliter. c Psal. 70. d aliquam vincti speciem.] e Esa. 1.

reicienda, partim in bonam partem interpretanda sunt) & quidem multi loci de industria, quod ibi plenus, hic in summanum redactum est, in hunc modum sententia. Quomodo enim ea tantum mutata, non locupletata sunt, que velle condecere videntur est. Quod etiam in sequenti capite est observatum.

C. XII. ¶ De eodem. PALEA. Item ex verbis Augustini [hinc inde collectis, & in summanum redactis ad Psal. 70. var. Quoniam non cognovi.] Aliqui codices

Quoniam non cognovi literaturam. Aliqui codices habent negotiationes: in quo diversitas interpretationem sensum ostendit, non errorem inducit. Ego si preterea iste tora die laudem Dei dicit, quia non cognovi negotiationes, corrigant se Christiani, non negotiantur. Sed ait mihi negotiator. Afero ex longinquo mercedem mercedem laboris mei, unde vivam peto: dignus a et operarius mercede sua. De mendacio, de perjurio agitur, non de negotio. Ego enim mentior, non negotior. Posses enim dicere, tanto emi, tanto vendam: si placere, eme. Quomodo ergo revocas a negotiatione? omnia artifices mentiuntur, futores, agricolae. Vis, ut optem carum tempus, ut possim vendere annonam, quam desideravi? Sed non hoc faciunt, inquis, & agricolae boni: non illa negotiantur boni. Quid enim? Etiam & filii & infideles matres ligaturas facientes, & incantationes quaerunt? omnia ista hominum, non rerum peccata sunt. Quero ergo Episcopo (dicit mihi negotiator) quomodo psalmistam intelligas, & nolui me prohibere a negotiatione, negotio enim me non facit malum, sed iniquitas mea, & mendacium meum. Quomodo ergo negotiatores, qui presumunt gloriam, & iniquitatibus, si sunt contra illam gratiam, quam hic psalmista commendat, ut nemo de suis operibus glorietur. Ego tunc contra medicos superbos salutaris pollicitorum trahar hoc, quod dictum est. [Tota die salutem tuam fac contra negotiatores de operibus suis gloriantur, vult hoc, quod dictum est. [Ios meum annuntiabit iniquitatem a tuam.] Unde & Dominus expulit illos de templo, volentes suam justitiam statere, & ignorantes justitiam Dei. Merito dictum negotium, quia negotium, quod malum est, neque quaerit veram quietem, quae est Deus.

C. XIII. ¶ De eodem. Item Cassiodorus in eundem psalmum 70. in eundem versiculo.

Quid est aliud negotium, nisi quae possint vilis comparari, carius velle distrahere? & infra. Negotiatores e ergo illi abominabiles existimantur, qui justitiam Dei minime considerantes, per immoderatum concupiscentiam ambitum polluantur, merces suas plus peroneo onerando, quam pretiis. Tales ejecit Dominus de templo dicens f. [Nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.]

C. XIV. ¶ Nomine sacerdotis carere, qui Deum in vestro a suis advocat efficiat. Item Cyprianus ad clerum, & plebem Favianorum, lib. 1, epist. 3.

Neque g apud altare Dei meretur nominari sacerdotum prece, qui ab altari sacerdotum ministris voluit avocare. Et ideo Victor, cum episcopum formam nuper in concilio a sacerdotibus datum, episcopum Faustinum presbyterum a suis fitu torum reprobare, non est, quod pro dormitione eius apud vobis oblatio, aut deprecatio aliqua nomine eius in ecclesia frequentetur: ut sacerdotum decretum religere, necessarii factum servetur a nobis.

a Luc. 10. b Psal. 87. c Psal. 70. d justitiam non est, non meam, &c. Aug. e al. negotiator. f Ivo par. 6. cap. 239.